

КОРОТКИЙ ВИКЛАД

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВІЙНИ

ОНОВЛЕНА ІНФОРМАЦІЯ ЩОДО РОБОТИ СТРУКТУРИ ООН ЖІНКИ У 2022 РОЦІ

Світлина: istockphoto

Вступ

Ескалація війни в Україні у 2022 році глибоко вплинула на жінок і чоловіків, дівчаток і хлопчиків, спричинивши глибоку гуманітарну кризу та масовий зрив мирних зусиль. Станом на грудень 2022 року щонайменше 17,7 млн людей (35 відсотків від 44-мільйонного населення) потребували гуманітарної допомоги, а понад 14,5 млн людей покинули свої домівки, 4,7 млн з яких зареєстровані як внутрішньо переміщені особи.

В Україні склалася одна з найскладніших надзвичайних ситуацій у світі, і криза створює серйозні гендерні виклики, включно з поглибленням нерівності та дискримінації, посиленням вразливості та непропорційно високим рівнем насильства, що впливає на жінок і дівчат. Надходять повідомлення про численні форми гендерно-зумовленого насильства (ГЗН), а саме: насильство з боку інтимних партнерів, сексуальну експлуатацію та зловживання, сексуальні домагання, сексуальне насильство, пов'язане з конфліктом (СНПК), та економічне насильство, що загострюють довоєнну ситуацію¹. Жінки та дівчата, які перебувають у дорозі, на пунктах перетину кордону, в транзитних/колективних центрах, а також у бомбосховищах, стикаються з особливо високим рівнем небезпеки². Згідно з інформацією УВКБ ООН, жінки та діти складають 90 відсотків біженців, які полишають Україну, та піддаються підвищеному ризику сексуальної експлуатації та торгівлі людьми³.

Крім того, повсюдні обмеження представництва жінок у процесі прийняття рішень, незважаючи на їхню вагомую участь у гуманітарному реагуванні, ставлять під загрозу ефективність програм реагування. Оскільки жінки становлять більшість біженців з України та внутрішньо переміщених осіб, вони стикаються зі значно більшими ризиками для своєї безпеки та захисту⁴. Визнання гендерних наслідків війни має важливе значення для держав, міжнародних організацій та громадянського суспільства для розробки цілісних гуманітарних заходів реагування, які враховують різний досвід, набутий під час конфлікту⁵.

“ Велика кількість жінок і дівчат опинилися в епіцентрі гуманітарної кризи, яка розгортається в багатьох регіонах. Їхнє життя і здоров'я в небезпеці — їм загрожує насильство, голод і вони бояться за своїх дітей.

— Представниця жіночої громадської організації

- ² Субкластер ГЗН в Україні, [Гендерно зумовлене насильство в Україні. Аналіз вторинних даних, 27 квітня 2022 р.](#)
- ³ УВКБ ООН, [“Ukraine Crisis Creates New Trafficking Risks”](#) [«Криза в Україні створює нові ризики торгівлі людьми»], 13 квітня 2022 р.
- ⁴ ООН Жінки [“Study on Women’s Meaningful Participation In the Context of War in Ukraine”](#) (Forthcoming 2023) [Дослідження конструктивної участі жінок в контексті війни в Україні (вийде у 2023 р.)].
- ⁵ Європарламент, [“Russia’s war on Ukraine: A gender-sensitive humanitarian response”](#) [«Війна Росії проти України: гендерно чутливе гуманітарне реагування», 2022 р.]

¹ ООН Жінки та «КАРЕ Інтернешнл», [Rapid Gender Analysis of Ukraine, 4 May 2022](#) [Швидкий гендерний аналіз України, 4 травня 2022 р.]

Структура ООН Жінки в Україні

Структура ООН Жінки, спираючись на бачення рівності, закріплене в Статуті Організації Об'єднаних Націй, працює задля ліквідації дискримінації щодо жінок та дівчат, розширення прав і можливостей жінок та досягнення рівності між жінками та чоловіками як партнерами та бенефіціарами розвитку, прав людини, гуманітарної діяльності, а також миру та безпеки.

В Україні структура ООН Жінки залишається відданою досягненню результатів за всіма стратегічними пріоритетами, виконуючи свій потрійний мандат, що охоплює **нормативну підтримку, координацію роботи в системі ООН та оперативну діяльність** - з метою мобілізації невідкладних та послідовних дій для досягнення гендерної рівності та розширення прав і можливостей усіх жінок і дівчат. Структура ООН Жінки вже тривалий час активно підтримує місцеві пріоритетні напрямки роботи в Україні - від розширення політичної участі жінок до інтеграції гендерних питань у державну політику та економічний розвиток - з метою сприяння роботі місцевих жіночих організацій громадянського суспільства.

Відповідно до нових **пріоритетів ООН⁶**, структура ООН Жінки в Україні зараз зосереджується на розширенні програми локалізації та зміцненні **очолюваного жінками гуманітарного реагування на місцевому рівні з урахуванням гендерних аспектів**, на забезпеченні під час **процесу відновлення** централізованого врахування досвіду жінок і дівчат, які опинилися в складних життєвих обставинах, у групах ризику та вразливих групах.

Стратегічні пріоритети

Гендер в гуманітарній діяльності та розбудові стійкості

Управління та участь у суспільному житті

Порядок денний «Жінки, мир та безпека»

Припинення насильства щодо жінок та дівчат

Розширення економічних можливостей жінок

⁶ United Nations in Ukraine [Transitional Framework](#) September 2022-December 2023 [Перехідна рамкова програма ООН в Україні вересень 2022 р.– грудень 2023 р.]

ОСНОВНІ РЕЗУЛЬТАТИ В ГАЛУЗІ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ, ДОСЯГНЕННЮ ЯКИХ СПРИЯЛИ ООН ЖІНКИ У 2022 РОЦІ

Потреби та пріоритети жінок і дівчат краще задовольняються через національне законодавство, стратегії, політику та заходи в умовах війни, гуманітарної кризи та раннього відновлення.

Незважаючи на складні умови війни, провідні національні стейкхолдери та відповідальні особи продовжували демонструвати свою відданість забезпеченню та просуванню гендерної рівності та розширенню прав і можливостей жінок (GEWE) в Україні. За довгострокової підтримки структури ООН Жінки уряд розробив та ратифікував основні національні елементи структури, які стануть важливими керівними документами, що покладатимуть відповідальність за досягнення результатів у сфері гендерної рівності та розширення прав і можливостей жінок на широкий спектр зацікавлених сторін. У 2022 році до цих важливих віх належали:

Конвенція Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами (Стамбульська конвенція)

Державна стратегія забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків та можливостей жінок і чоловіків на період до 2030 року

Оновлений Національний план дій на виконання Резолюції РБ ООН 1325 (НПД 1325) «Жінки. Мир. Безпека» (ЖМБ)

Національна стратегія зменшення гендерного розриву в оплаті праці

Рамкова програма співробітництва між Урядом України та Організацією Об'єднаних Націй у сфері запобігання та реагування на СНПК

Рамковий закон про регіональну політику та політику відновлення регіонів та громад України

Структура ООН Жінки зробила свій внесок у цей важливий прогрес, надаючи технічну та змістовну допомогу урядовим партнерам з таких питань, як гендерний підхід, гендерне бюджетування, ЖМБ, гендерне насильство, гендерне насильство за ознакою статі та гендерні аспекти гуманітарної діяльності. Інформація, фактичні дані та знання⁷ були зібрані структурою ООН Жінки для того, щоб допомогти у

формулюванні політичних пріоритетів, формуванні бюджетів, організації заходів та цільових груп. Структура ООН Жінки також сприяла проведенню різноманітних консультацій та робочих груп за участю представників органів державної влади та жіночих ОГС, зокрема тих, що представляють різні категорії постраждалого від війни населення, з метою надання безпосередніх рекомендацій до планів. Важлива адвокаційна робота щодо схвалення та просування цих ініціатив також проводилася з партнерами через медіа-кампанії, лобювання та заходи з підвищення обізнаності.

Найголовніше, що ООН Жінки підтримує національних партнерів у виконанні зобов'язань, узятих у межах цих стратегій, продовжуючи надавати допомогу через:

- **технічне консультування**, наприклад, щодо необхідних правових поправок;
- **розвиток спроможності**, включно з тренінгами для національної поліції щодо запобігання та реагування на ГЗН/СНПК;
- **впровадження програм** відповідно до цих стратегій, таких наприклад, щодо реалізації НПД 1325 у регіонах та громадах.

⁷ Серед них такі дослідження та звіти, як [Rapid Gender Analysis of Ukraine](#) [«Швидкий гендерний аналіз України»], the «[Швидка оцінка: вплив війни в Україні на організації жіночого суспільства](#)» та «[Виклики, з якими стикаються постраждалі від війни в Україні молоді жінки](#)».

Забезпечення гендерно-орієнтованої гуманітарної діяльності

Оскільки система надання гуманітарної допомоги в Україні значно розширилася для реагування на кризу, що стрімко загострюється, було вкрай важливо, щоб усі головні гуманітарні стратегічні та планові документи ООН були обґрунтовані потребами та пріоритетами жінок і дівчат, які постраждали від війни.

Тому структура ООН Жінки тісно співпрацювала з гуманітарними партнерами, щоб забезпечити гендерно чутливе реагування на кризу. Це зумовило, наприклад, інтеграцію важливих гендерних поглядів та міркувань у такі документи, як: [Екстрене звернення ООН: Україна,](#)

[UN Transitional Framework \(UNTF\)](#) [[Перехідний період ООН в Україні](#)] та [Огляд гуманітарних потреб \(ОГП\)](#).

Структура ООН Жінки не лише надавала технічну підтримку цим процесам, а й відіграла важливу координаційну роль, наприклад, очолюючи [Підгрупу з питань гендеру в гуманітарній діяльності \(GiHA-SG\)](#), до складу якої входять національні та міжнародні НУО та агенції ООН. Структура ООН Жінки також сприяла проведенню консультацій та круглих столів між структурами ООН та жіночими громадськими організаціями, щоб гарантувати, що їхні голоси будуть почуті та враховані під час планування гуманітарної діяльності.

Інтеграція головних гендерних аспектів на ранній стадії відновлення

Незважаючи на війну, що триває, та гуманітарну кризу, у 2022 році важливо було звернути погляд у майбутнє і почати підтримку різних громад на ранніх стадіях відновлення. Світовий досвід показує, що інтеграція гендерних аспектів у процеси відновлення має вирішальне значення для довгострокової траєкторії розвитку країни.

Тому ООН Жінки разом із партнерами зробили значний внесок у процес розробки Національного плану відновлення України (який має бути завершений у 2023 році) щодо забезпечення гендерно чутливого відновлення та інтеграції гендерної проблематики у різні його розділи. План слугуватиме основною дорожньою картою для Уряду та партнерів у подальших зусиллях з відновлення.

Понад 37 400 жінок і дівчат, які особливо постраждали від війни, отримали доступ до гуманітарної підтримки та послуг з лютого 2022 року через структуру ООН Жінки та партнерів.

Структура ООН Жінки спрямувала понад 2,2 млн доларів США більш ніж **20 жіночим організаціям громадянського суспільства** для швидкого реагування на актуальні потреби жінок та дівчат. По всій країні у **18 регіонах** очолювані жінками партнерські організації з громадянського суспільства надали підтримку понад **37 400 жінкам та дівчатам**, зокрема найбільш вразливим верствам населення. Ця підтримка, зокрема, містила таке:

15 400+ жінок скористалися негайною гуманітарною підтримкою, що рятує життя, наприклад, наданням їжі, води, притулку, медикаментів та гігієнічних наборів.

5000+ жінок отримали психосоціальну підтримку для подолання кризи психічного здоров'я, спричиненої війною.

10 100+ жінок отримали кращий доступ до інформації про захист та соціально-економічні послуги.

5000+ жінок отримали правову допомогу/інформацію, яка, наприклад, допоможе їм повідомляти про проблеми захисту та випадки сексуального насильства, пов'язаного з конфліктом.

5000+ жінок отримали доступ до економічної підтримки або змогли створити джерело доходу для себе та своїх родин.

Не залишити нікого осторонь (LNOB)

Для того щоб гарантувати, що ніхто не залишиться поза увагою, і повністю виконати рекомендації Швидкого гендерного аналізу, структура ООН Жінки та її партнери визначили своїм пріоритетом підтримку жінок з найрізноманітнішими потребами та з різних категорій LNOB у 2022 році.

До них належать молоді жінки, жінки старшого віку, жінки, які проживають у сільській місцевості, жінки, які живуть з ВІЛ, внутрішньо переміщені жінки, жінки з приймаючих громад, ромські жінки, ЛГБТК+, жінки з малозабезпечених верств населення, домогосподарства з одним чоловіком/одинокі матері, ветеранки, жінки, які пережили насильство та перебувають у групі ризику ГЗН (включно з СНПК), жінки з інвалідністю та неознані з цифровими технологіями жінки. Інтервенції застосовувались за допомогою міжсекторального підходу і здебільшого працювали через ОГС, які представляють ці групи.

Структура ООН Жінки та її партнери не лише безпосередньо працювали з цими групами населення з метою надання гуманітарної допомоги, але й

робили активні кроки для того, щоб, де це можливо, залучити їх до офіційних процесів прийняття рішень та лідерства.

Наша організація займається адвокацією з 2013 року. Зараз ми бачимо, що бар'єрів у доступі до медичних та соціальних послуг стало більше. Внаслідок війни ми ніби відкинуті на 10-12 років назад у питаннях доступу до послуг, репродуктивного здоров'я та прав людини загалом, зокрема прав жінок з ВІЛ-інфекцією.

- Наталія Новицька, «Позитивні жінки»

Дізнайтеся більше про роботу структури ООН Жінки з партнерами щодо охоплення вразливих та маргіналізованих груп жінок на [вебсайті](#) ООН Жінки. Наприклад, про громадську організацію [«Позитивні жінки»](#), яка надає допомогу та інформацію жінкам, які живуть з ВІЛ, по всій Україні.

Жіночий фонд миру та гуманітарної допомоги

З понад 37 400 осіб, яким структура ООН Жінки надала підтримку у 2022 році, понад 15 тис. жінок та їхніх дітей отримали доступ до гуманітарної допомоги під егідою [багатостороннього донорського Жіночого фонду миру та гуманітарної допомоги ООН](#) (WPHF). Завдяки 1,4 млн доларів США,

виділеним у 2022 році семи місцевим громадським організаціям, очолюваним жінками, жінки та їхні сім'ї по всій Україні отримали життєво важливу підтримку під час гуманітарної кризи, спричиненої війною. Проекти надавали критичні послуги, зокрема психосоціальну підтримку, послуги для постраждалих від СГЗН, медичну допомогу, притулок, продукти харчування та гігієнічні набори. Вони сприяли економічному відновленню та забезпеченню засобів до існування жінок, особливо ВПО та жінок із сільських громад. Інший компонент також містив зусилля, спрямовані на посилення адвокації та сприяння лідерству жінок і їхній спроможності брати участь у процесах прийняття рішень щодо гуманітарної діяльності.

КОРОТКИЙ ОГЛЯД 2022 РОКУ

Безпечний простір для жінок та дівчат

Понад тисячу жінок отримали доступ до послуг психологічної, гуманітарної та соціальної підтримки, а також інформацію про наявні основні послуги завдяки пілотній ініціативі «**Безпечні простори**» (багатофункціональні центри для жінок), реалізованій структурою ООН Жінки у партнерстві з двома місцевими жіночими громадськими організаціями. Чотири фізично безпечні простори для жінок у двох областях України (Запорізькій та Івано-Франківській) забезпечили багатомірну підтримку жінкам і дівчатам, які постраждали від повномасштабної війни та перебувають у зоні підвищеного ризику ГЗН. Підтримка також включала індивідуальні та групові терапевтичні сесії для жінок, які пережили ГЗН, створення простору, дружнього до дітей, та інформаційно-просвітницькі заходи з попередження торгівлі людьми та домашнього насильства.

“ Ми дуже пишаємося цією пілотною ініціативою і вдячні за можливість відкрити простір.

Ми змогли об'єднати спільноту внутрішньо переміщених жінок та місцевих жінок з приймаючої громади, щоб створити безпечний простір, в якому жінка стає більш впевненою, обізнаною, психологічно стійкою, а також простір, де жінка може приділити час собі, поки її діти знаходяться під наглядом. Це місце, де крок за кроком формується нульова толерантність до насильства, простір, де жінка може безпечно поділитися своїм досвідом виходу з насильства. Це місце, де жінка може отримати допомогу та підтримку, перебуваючи в аб'юзивних стосунках.

— Представник громадської організації D.O.M.48.24

Цифрова інтеграція маргіналізованих жінок та жінок виключених категорій

Понад 400 жінок, які стикаються з різними формами ізоляції, підвищили свою спроможність долати наслідки COVID-19 та гуманітарної кризи за допомогою цифрових технологій. Оскільки багато жінок не мають доступу до цифрової інформації про наявні послуги, вони виключені з корисних механізмів підтримки, включно з державними виплатами, гуманітарною, грошовою та правовою підтримкою ВПО та інших постраждалих від війни груп населення.

Використовуючи чотири цифрові громадські центри з відкритим доступом до інтернету 70 бібліотекарок провели навчання та надали практичну підтримку жінкам із вразливих груп у чотирьох регіонах та 13 громадах. Структура ООН Жінки та її партнери підготували бібліотекарок у громадах як менеджерів з цифрових технологій та обладнали цифрові центри комп'ютерами й доступом до інтернету. Це була потужна пілотна ініціатива з перспективними результатами та можливостями для розширення.

Конгрес з розширення економічних можливостей жінок (WEE Congress) в Україні

Незважаючи на повномасштабну війну Росії проти України, структура ООН Жінки п'ятий рік поспіль продовжила традицію проведення щорічного Конгресу, де прогресивний бізнес із різних сфер об'єднується навколо тем гендерної рівності та недискримінації. На заході виступили 15 спікерок у панельних дискусіях, також мали місце освітні презентації, мозкові штурми та майстер-класи. Дводенний конгрес зібрав понад 100 українських бізнес-леді, представниць приватного та державного секторів, а також науковиць, які взяли участь у конгресі як особисто у Львові, так і в онлайн-трансляції.

Більше про конгрес можна дізнатися [тут](#).

Тренінг з переговорів та медіації для жінок

Тринадцять жінок з громадських організацій з усієї України та сім високопосадовців з українського уряду та парламенту поглибили свої знання та навички у сфері переговорів та медіації у 2022 році. Структура ООН Жінки у партнерстві з Інститутом Клінгендаля розробила тренінг з урахуванням потреб та політичного контексту учасниць, який поєднував рольові ігри, презентації, самооцінювання, інтерактивні дискусії та моделювання. Загальна мета тренінгу полягала в тому, щоб учасниці підвищили свою спроможність успішно вести переговори, виступати посередницями та брати конструктивну участь у прийнятті рішень задля досягнення довготривалих та ефективних результатів у прийнятті рішень для досягнення тривалого та інклюзивного миру на всіх рівнях суспільства. Однією з основних тем тренінгу були переговори у гуманітарних цілях.

Діалог ООН з українськими жіночими громадськими організаціями у Києві

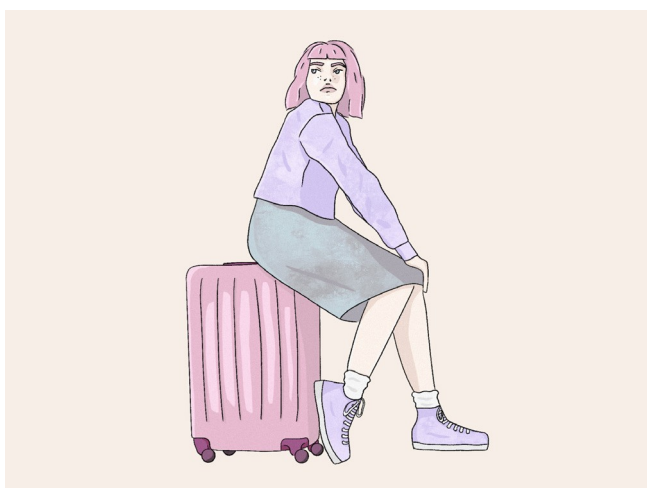

Резидентка та координаторка з гуманітарних питань системи ООН в Україні спільно зі структурою ООН Жінки в Україні провели діалог з жіночими громадськими організаціями. Захід зібрав 27 представниць жіночих ОГС і став першим у серії діалогів, покликаних забезпечити інклюзивну платформу для українських жіночих ОГС, щоб висвітлити нові та актуальні пріоритети у сфері прав людини, гуманітарної допомоги та відновлення, а також забезпечити пряму взаємодію жіночих ОГС із спільнотою, що опікується розвитком, а також дипломатичною та гуманітарною спільнотами.

Більше про тематичний діалог можна прочитати [тут](#).

Дізнайтеся більше про вагомні результати та переконливі приклади того, як структура ООН Жінки підтримувала жінок та дівчат в Україні, особливо у перші дні вторгнення, у нашому [оновленому звіті за 5 місяців](#) та на нашому [вебсайті](#)!

Понад 4,4 млн людей було охоплено завдяки спеціальним медіа-ініціативам, спрямованим на підвищення обізнаності про гуманітарні послуги, вплив війни на жінок і дівчат та важливість повноцінної участі жінок у всіх сферах життя суспільства.

- **820 500+** людей було охоплено через соціальні мережі в межах кампанії, реалізованої у партнерстві з [онлайн-журналом Wonder Ukraine](#), яка підвищувала обізнаність про вплив війни на жінок та дівчат.

Історія архітекторки Анни Пашинської

**З ВІДКРИТИХ МАЙСТЕРЕНЬ
– У ПРОСТІР ДОМАШНІХ
ОБІЙМІВ** →

- **4,4+** млн людей було охоплено [Медійною кампанією Громадського у 2022 році](#), яка за допомогою десяти відеоісторій та текстових розповідей поставила під сумнів поширені гендерні стереотипи та дискримінаційне ставлення під час війни.

Одного разу улюблений шопінг модельєрки Олени перетворився на страшний сон. У магазині продавець дозволив собі торкатися жінки, коли допомагав із сукнею.

Олена звернулася до поліції. Їй надали правову допомогу, а продавця покарали

- **246 500+** людей було охоплено [16-денною](#) цифровою кампанією проти ГЗН. В межах кампанії було опубліковано [сім відеозвернень UNiTE](#) за участю агентств ООН та [чотири відеоролики з вуличними інтерв'ю](#) про ГЗН, коментарями та рекомендаціями експертів.

У 2023 році структура ООН Жінки продовжуватиме надавати пріоритетне значення потребам жінок і дівчат під час кризи, спричиненої війною, у тісній співпраці з жіночими громадськими організаціями та іншими партнерами. Відповідно до Перехідної рамкової програми ООН та власної Стратегічної

записки ООН Жінки, існують амбітні плани щодо зміцнення партнерств, розширення роботи в місцевих громадах, а також подальшої підтримки та адвокації гендерно-орієнтованих гуманітарних зусиль, зусиль у сфері розвитку та миру.

Для того щоб дізнатись більше, напишіть на адресу unwomen.ukraine@unwomen.org або відвідайте наш [вебсайт](#).

Дякуємо вам!

Структура ООН Жінки вдячна партнерам із гуманітарної діяльності та розвитку за неймовірні зусилля у 2022 році.

Особлива подяка - жіночим громадським організаціям, які продовжували невтомно працювати протягом року, щоб забезпечити задоволення потреб та пріоритетів жінок і дівчат. Ви всі були неймовірними партнерами в цей складний час і робили все можливе для своїх громад і країни.

Ми також дякуємо Уряду України за його незмінну відданість справі забезпечення гендерної рівності. Структура ООН Жінки особливо цінує міцне партнерство з Офісом Віцепрем'єр-міністерки з питань європейської та євроатлантичної інтеграції та Офісом Урядової уповноваженої з питань гендерної рівності за їхнє рішуче лідерство у просуванні гендерної рівності та розширенні прав і можливостей жінок в Україні.

Реагування структури ООН Жінки на повномасштабну війну та постійні зусилля, спрямовані на просування гендерної рівності та розширення прав і можливостей жінок в Україні, стали можливими завдяки щедрим фінансовим внескам урядів Канади, Данії, Норвегії та Швеції, а також Європейського союзу та Жіночого фонду миру та гуманітарної допомоги (WPHF). Ми також дякуємо 12 [Національним комітетам](#) структури ООН Жінки, які докладають значних зусиль для збору коштів, просування прав жінок та привернення уваги світової спільноти до проблем жінок і дівчат в Україні та постраждалих від конфлікту країнах регіону.

Netherlands Ministry
of Foreign Affairs

MINISTRY OF
FOREIGN AFFAIRS
OF DENMARK
Danish

